

Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах: Науково-методичний журнал. – 2007. – №4. – С. 62-69.

3. Жалдак М.І., Рамський Ю.С., Рафальська М.В. Модель системи соціально-професійних компетентностей вчителя інформатики // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія №2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: Зб. наук. Праць / Редрада. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. – №7(14). – С. 3-10.

Мотиваційна компонента навчально-пізнавальної діяльності в процесі підготовки майбутніх фахівців з ІТ
Малежик Петро Михайлович

кандидат фізико-математичних наук, старший викладач
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

Анотація. Вивчається зміна структури мотивів студентів – майбутніх фахівців з ІТ під час навчання фахово-орієнтованих технічних дисциплін та досліджується процес розвитку їх професійного інтересу. Показано, що у розвитку особистості майбутнього фахівця в галузі комп'ютерних наук важливе значення належить формуванню позитивних мотивів і дієвих цілей, оскільки вони є – найважливішими детермінантами діяльності.

Ключові слова: навчально-пізнавальна діяльність, мотиви, структура мотивів, технічна підготовка, фахівець з інформаційних технологій.

Вдосконалення підготовки майбутніх фахівців за умов сучасної освіти визначається багатьма факторами, серед яких одним з найбільш важливих є мотивація навчання студентів, яка виступає регулярним компонентом навчальної діяльності та при безпосередньому педагогічному впливі забезпечує високу результативність навчання, підтримує на належному рівні пізнавальну активність студентів та перетворює зовнішню регуляцію в саморегуляцію. Інтерес до навчання, ініціативність у навчальному процесі, пізнавальна самостійність, напруження розумових сил при розв'язанні поставленої пізнавальної задачі, позитивно впливають на активність студентів у навчанні, створюючи сприятливі умови для розвитку їх навчально-пізнавальної діяльності.

Метою даного дослідження є аналіз структури мотиваційної сфери навчально-пізнавальної діяльності студентів – майбутніх фахівців з комп'ютерних наук при вивченні фахово-орієнтованих технічних дисциплін та дослідження в них процесу розвитку професійного інтересу. Використовуючи відомі методики [1, 2] вивчення мотивації навчання у ВНЗ методом анкетування, проведено дослідження структури мотивації та її зміну під час вивчення ряду технічних дисциплін: «Основи мікроелектроніки», «Архітектура комп'ютера та конфігурування комп'ютерних систем», «Операційні системи», «Організація комп'ютерних мереж». Перше анкетування проводилося у студентів I курсу напрямів підготовки «Інформатика» та «Інженерія програмного забезпечення» на початку вивчення циклу зазначених дисциплін за методикою вивчення мотивації Т.І. Ільїної, яка включає три шкали:

- «Набуття знань» (прагнення до набуття знань, допитливість);
- «Оволодіння професією» (прагнення оволодіти професійними знаннями та сформувати професійні важливі якості);
- «Отримання диплома» (прагнення отримати диплом при формальному засвоєнні знань, прагнення до пошуку обхідних шляхів при складанні іспитів та заліків).

В опитуванні взяли участь 38 студентів першого курсу факультету інформатики НПУ імені М.П. Драгоманова. Проведена статистична обробка даних (комп'ютерна програма SPSS). Для обробки емпіричних даних використовувався критерій Н-Крускала-Уолліса. В результаті підтвердилася нульова гіпотеза, про статистично незначущі відмінності у рівні ознаки.

Аналіз отриманих даних за методикою Т.І. Ільїної показує, що 34% студентів мають високий та вище середнього мотив набуття знань, такий же відсоток низький рівень мають 40% студентів, мотив оволодіння професією, формування важливих професійних знань присутній у 20% студентів (високий рівень та вище середнього). Аналіз отриманих даних за

методикою Т.І. Ільїної показує, що 34% студентів мають високий та вище середнього мотив набуття знань, такий же відсоток низький рівень мають 40% студентів, мотив оволодіння професією, формування важливих професійних знань присутній у 20% студентів (високий рівень та вище середнього).

Друге опитування проводилося за методикою «Вивчення мотивів» навчальної діяльності студентів» (А.О. Реан., В.А. Якунін), де було запропоновано студентам обрати з 16 мотивів навчальної діяльності 5 найбільш значущих для них. Найбільш обраними мотивами стали такі:

- стати висококваліфікованим спеціалістом – 71% студентів;
- отримати диплом – 51%;
- набути глибокі та міцні знання – 48%;
- отримати схвалення батьків та оточуючих – 41%;
- забезпечити успішність майбутньої професійної діяльності – 43%;
- успішно навчатися, здавати екзамени на «добре» та «відмінно»- 35%
- досягти поваги викладачів – 30%;
- постійно отримувати стипендію – 29%;
- отримувати інтелектуальне задоволення – 28%;
- не запускати вивчення предметів навчального циклу – 26%.

Мотиви, які отримали невелику кількість виборів:

- бути постійно готовими до наступних занять – 9%;
- не відставати від сокурсників – 13%;
- виконувати педагогічні вимоги – 6%;
- уникнути осуду та покарання за погане навчання – 7%.

Найбільш обраними мотивами стали «стати висококваліфікованим спеціалістом», «отримати диплом» і «набути глибокі та міцні знання». Студенти I-го курсу хочуть стати фахівцями своєї справи, але ще не усвідомлюють, що це означає, які зусилля треба докласти, щоб цього досягти. Частина студентів має соціальний та спонукальний мотив «отримати схвалення батьків та оточуючих» і досягти поваги викладачів. Серед студентів I-го курсу домінуюче місце займає соціальний мотив навчання у ВНЗ. З'ясовано, що у більшості першокурсників пізнавальні інтереси не настільки змістовні та стійкі, внаслідок чого виникає необхідність у спеціальному вирішенні завдання з формування мотиваційної основи, адекватної суспільному змісту цієї діяльності – засвоєнню професійно-технічних знань. Проблемний характер навчання – це основний стимул, який впливає на формування професійно-пізнавальної потреби на всіх етапах навчання, але особливого значення він набуває на перших курсах, оскільки саме на I-му та II-му курсах закладається фундамент професії, який складає теоретичний професійний інтерес та теоретичне професійне мислення.

Підсумовуючи викладені вище положення, можна стверджувати, що у розвитку особистості майбутнього фахівця з комп'ютерних наук важливе значення належить формуванню позитивних мотивів і дієвих цілей, оскільки вони є – найважливішими детермінантами діяльності. Структура мотивів студента стає стержнем особистості майбутнього фахівця. Отже, розвиток позитивних навчальних мотивів – невід'ємна складова процесу формування особистості студента.

В умовах гуманізації освіти існуюча теорія та технологія масового навчання мають бути спрямовані на формування сильної особистості, здатної жити і працювати у складних умовах нашого сьогодення, сміливо визначати власну стратегію поведінки, здійснювати етичний вибір, бути відповідальною за нього, бути спроможною до навчання упродовж усього життя, до саморозвитку та самореалізації.

Список використаних джерел

1. Методика «Вивчення мотивації навчання у виші» (Т.І. Ільїна) [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/13/2014/01/>

2. Методика «Методика вивчення мотивів навчальної діяльності студентів» (А.О. Реан, В.А. Якуніна) [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://biblio.royalwebhosting.net/metodika-izuchenie-motivov-uchebnoy-24188.html>